

**Державний професійно-технічний навчальний заклад
«Вінницьке вище професійне училище сфери послуг»**

**Наталя Ткач, Альона Калінчук,
Валентина Коршманюк**

**УПРОВАДЖЕННЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ
ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
ФАХІВЦІВ СФЕРИ ПОСЛУГ**

Методичні рекомендації

**Обласний конкурс «Навчання у новому форматі»
серед педагогічних працівників закладів
професійної (професійно-технічної) освіти**

**Номінація: «Використання формуального оцінювання
здобувачів освіти»**

Вінниця – 2022

Освітня діяльність – це складний багатоаспектний процес, який спрямовує людину на отримання знань і навичок у певному виді діяльності. Оскільки цей процес є двостороннім: викладач – здобувач освіти і навпаки, то такий вид діяльності людини як навчання обов’язково вимагає діагностики якості, рівня, швидкості засвоєння навчального матеріалу, рівня відпрацювання певних навичок і вмінь, що досягаються в процесі навчання.

Одним із видів діагностики стану просування учня в процесі навчання є оцінювання рівня його досягнень. Особливої значущості інститут оцінювання набув в останні десятиліття, що пов’язано з переорієнтацією освітянської спільноти на компетентнісні засади. Це зумовлює необхідність пошуку адекватних технологій оцінювання набутих здобувачами освіти професійних компетентностей. Практика навчання свідчить, що традиційна система контролю й оцінювання навчальних досягнень все менше відповідає ідеям особистісно-орієнтованої та діяльнісної педагогіки й не сприяє ефективній реалізації зазначених функцій оцінювання.

Однією з актуальних проблем сучасної освіти є підвищення ефективності і системи контролю та оцінювання здобувачів освіти. Саме ці складові освітнього процесу є одними з найважливіших засобів мотивації й стимулювання навчально-пізнавальної діяльності. Позитивна оцінка сприяє розкриттю перспектив успіху, створює і підтримує позитивний емоційний настрій, викликає бажання вчитися, формує адекватну самооцінку. Негативна ж оцінка викликає невдоволеність, зневіру, небажання вчитись, призводить до зниження пізнавального інтересу.

В останні роки набуває активного застосування сучасними педагогами методики формувального оцінювання як одного із ключових чинників якісної освіти. Формувальне оцінювання – це оцінювання під час навчання і “для навчання” (англ. – “assessment for learning”). “Формувальне” (англ. – “formative”) – тому що, на відміну від підсумкового, має на меті формування освітнього процесу з урахуванням навчальних потреб кожного здобувача освіти задля більш ефективного формування необхідних знань, умінь та навичок. При цьому під формувальним оцінюванням розуміють інтерактивне оцінювання прогресу здобувачів освіти, що дає змогу викладачу визначати їхні потреби та відповідним чином адаптувати процес навчання [2]:

- швейцарський учений Ф. Перрену (Philippe Perrenoud, 1991) трактує формувальне оцінювання як «будь-яке оцінювання, яке допомагає учневі навчатися та розвиватися», наголошуючи на активній ролі останнього [3, с.50];

• новозеландські вчені Б. Коуві (Bronwen Cowie) та Б. Белл (Beverley Bell, 1999) – як «двосторонній процес між учителем та учнем з метою оптимізації процесу навчання», підкреслюючи аспект співробітництва [4, с.101].

Потрібно сформувати цілу систему прийомів, що базуватимуться на певних ціннісних орієнтирах, щоб оцінювання стало формувальним. Зокрема, для успішного застосування формувального оцінювання освітній процес потрібно організувати таким чином, щоб спонукати кожного здобувача освіти бути активним його учасником, а не пасивним “отримувачем” знань і оцінок. Саме тоді таке оцінювання не каратиме здобувачів освіти, не ранжуватиме їх, а допомагатиме аналізувати індивідуальний прогрес і планувати індивідуальний темп навчання, тобто буде рекомендаціями до дії.

Однією з його стратегій є розвиток самостійності та взаємодії здобувачів освіти. При впровадженні формувального оцінювання здобувачі освіти завжди знають, що вони мають вивчити, і якщо вони можуть зрозуміти матеріал та виділити аспекти, над якими потрібно працювати, то засвоюють його значно ефективніше, ніж у ситуації пасивного сприйняття та механічного виконання завдань без усвідомлення їх значення та навчальної цілі.

Формувальне оцінювання складається з елементів, що являють собою цілісну систему (Рис. 1).

Рис.1. Елементи формувального оцінювання

Перевагами формувального оцінювання для учасників освітнього процесу є те, що:

- **здобувачі освіти** самостійно можуть оцінити власний прогрес, саморозвиватися, підвищувати самооцінку, знати критерії оцінювання, розвивати навички рефлексії, саморефлексії, бути відповідальними, відзначати навіть малий успіх, розвивати впевненість у собі, діагностувати свої досягнення, уникнути страху помилитися;
- **педагогічні працівники** здатні покращити якість викладання, комплексно залучити здобувачів освіти до процесу оцінювання, унаочнити їх навчальний прогрес, самостійно добирати форми і методи, вчасно виявляти проблеми і вчасно їх вирішувати, корегувати власні методи і стратегії навчання, зосереджуватися на потребах учнів «тут і зараз»;
- **батьки** можуть спостерігати за прогресом дитини, бути обізнаними з критеріями оцінювання та впевненими в тому, що навіть малий успіх їхньої дитини не залишиться непоміченим;
- **заклад освіти** сприятиме розбудові демократичної культури оцінювання, розвитку професійної компетентності педагогічних працівників, виконанню вимог Закону України “Про загальну середню освіту” та освітньої програми, прозорості в оцінюванні, адаптації освітнього процесу до здобувача освіти.

Умовою ефективного застосування формувального оцінювання є те, що воно розпочинається з перших днів навчання і триває постійно. Дієве формувальне оцінювання можливе лише за умови дотримання викладачем алгоритму діяльності педагогічного працівника під час його організації (Рис.2).

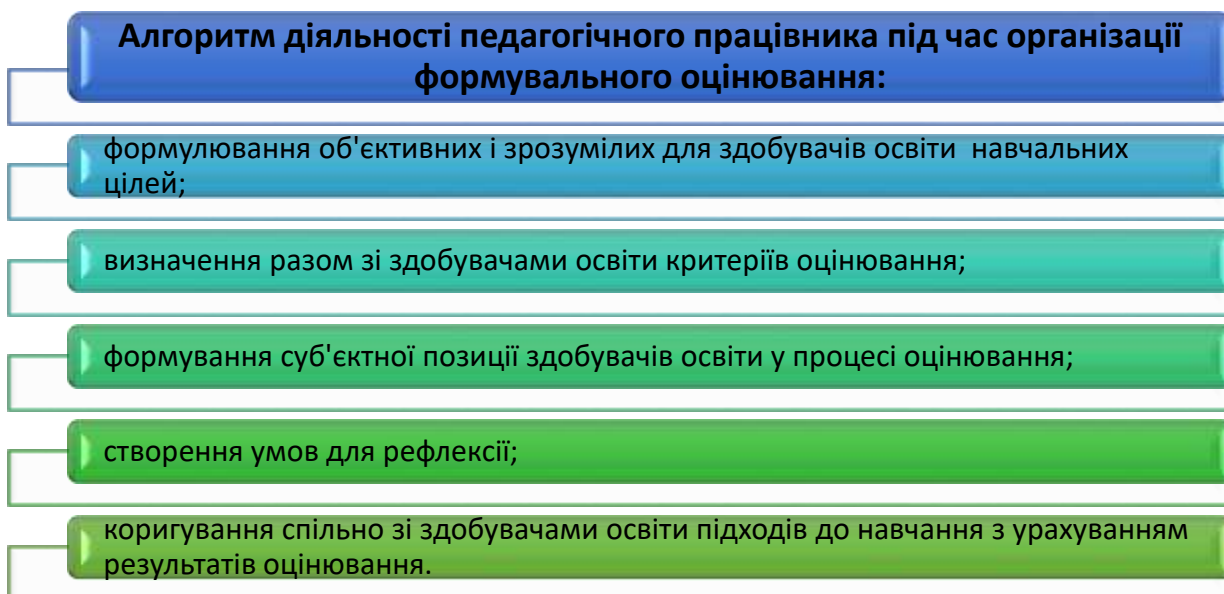

Рис.2. Алгоритм організації формувального навчання

Важливо враховувати й те, що формувальне оцінювання як стратегія підвищення рівня навчальних досягнень і покращення якості освіти – це не про застосування того чи іншого окремого прийому або інструменту. Формувальне оцінювання не може здійснюватися вибірково й не обмежується заповненням викладачем тих чи інших форм. Навіть більше, без постійного активного залучення здобувачів освіти до оцінювання, за відсутності будь-якого із зазначених вище першочергових елементів, формувальне оцінювання може швидко перетворитися на формальне (Рис.3)

Формувальне оцінювання

- це не оцінка, а механізм формування навчального процесу;
- це інструмент підтримки, а не контролю;
- відбувається під час навчання і є його частиною;
- оцінює процес навчання;
- завжди є позитивним;
- індивідуалізоване;
- забезпечує зворотний зв'язок, який допомагає зрозуміти наступні кроки в навчанні;
- усвідомлення самим учнем дистанції між тим, чого він хоче досягти, і тим, де він знаходиться в даний момент;
- планування того, що потрібно зробити, щоб цю дистанцію скоротити;
- зміцнює впевненість у тому, що можна поліпшити результати.

Рис.3. Формувальне оцінювання

Формувальне оцінювання вимагає системності, має бути вбудоване в повсякденне освітнє життя. Це потребує новітніх підходів до організації освітнього процесу й послідовної побудови нової культури оцінювання – у центрі якого здобувач освіти та його індивідуальні потреби пізнання. Адже викладач повинен не тільки усвідомлювати важливість і переваги формувального оцінювання та знати інструментарій реалізації формувального оцінювання, а й упроваджувати його на практиці. Так, під час розроблення конспектів уроків для підготовки фахівців сфери послуг слід обов'язково використовувати інструменти формувального оцінювання. Наведемо приклад деяких з них:

- **3-2-1 зворотній відлік**, де здобувач освіти має зазначити три речі, які він не знав до цього, дві речі, які його здивували під час роботи, над темою, один приклад, як він готовий застосувати отримані знання на практиці;
- **чотири дороги** - вихідний квиток – вправа, яка полягає в тому, що викладач ставить кілька питань з теми, пропонуючи на вибір кілька відповідей. Учні можуть

відповідати за допомогою карток з номерами, ті, які відповіли правильно, переходять до виконання наступного завдання, ті, які відповіли неправильно, розбирають з викладачем повторно складні моменти;

- **індекс-картки для узагальнення або запитань** – викладач періодично роздає здобувачам освіти картки із завданнями, зображеними з обох боків (почергово перевертаючи певним боком):
 - назвіть основні ідеї вивченого матеріалу, узагальніть їх.
 - визначте, що з вивченого ви недостатньо зрозуміли. Сформулюйте свої запитання;
- **світлофор** – у кожного є картки трьох кольорів світлофора. Викладач просить здобувачів освіти показувати карткою відповідного кольору розуміння (зелений), неповне розуміння (жовтий), нерозуміння (червоний) матеріалу. Після сигналу учитель з'ясовує: що зрозуміли? Що не зрозуміли?
- **однохвилинне есе** - техніка, яка використовується з метою представлення зворотного зв'язку про вивчене з теми. Для написання есе можна поставити такі запитання: Що найголовніше ти дізнався сьогодні? Які питання залишилися для тебе незрозумілими?
- **мовні зразки (підказки)** які допомагають будувати відповідь. Наприклад: Основною ідеєю (принципом, процесом) є _____, тому що _____ ;
- **трихвилинна пауза** дає можливість обдумувати поняття, ідеї уроку, пов'язати з попереднім матеріалом, знаннями, досвідом, а також визначитися із незрозумілими моментами.
- Я змінив/змінила своє ставлення до....
- Я дізнався/дізналася більше про....
- Я здивувався/здивувалася тому, що ...
- Я відчув/відчула...
- Я ставився/ставилася до ...
- **дві зірки й побажання (взаємооцінювання)** - застосовується для оцінювання творчих робіт, творів, есе. викладач пропонує перевірити роботу одногрупника. Коли здобувачі освіти коментують роботи одне одного, вони не виставляють оцінки, а вказують на два позитивні моменти – «дві зірки» – і на один момент, який потребує доопрацювання – «побажання»
- **переклад інформації** – потрібно перетворити один вид інформації на інший, наприклад текст на таблицю (та навпаки), текст на картинку, графік на текст тощо. Ця вправа дозволить проаналізувати рівень розуміння матеріалу здобувачами освіти та навчатиме їх перетворювати один вид інформації в інший

- **узагальнення в одному реченні** – під час узагальнення теми попросіть здобувачів освіти підсумувати вивчений матеріал одним реченням, в якому мають бути відповіді на запитання: «Хто?», «Що?», «Де?», «Коли?», «Чому?», «Як?». Або завдання можна ускладнити потрібно дібрати слово, яке найточніше узагальнює тему. Така вправа сприяє розвитку вміння узагальнювати інформацію та підвищує рівень саморефлексії;
- **чотири кути** - здобувачі освіти вибирають кут на основі рівня їхньої кваліфікації з даного предмету.

"На основі ваших знань з _____, який кут ви б вибрали?"

Кут 1: Грунтова дорога (Там так багато пилу, я не можу бачити, куди я йду!
Допоможіть!!)

Кут 2: Асфальтована дорога (вона досить рівна, але - багато вибоїн).

Кут 3: Шосе (Я відчуваю себе досить впевнено, але іноді потрібна підтримка.)

Кут 4: Міждержавна траса (я подорожую вільно і можу легко надати поради іншому.)
Коли здобувачі освіти перебувають у вибраних кутах, дозвольте їм обговорити свій прогрес з іншими. Запитання можуть бути запропоновані вчителем;

- **бліц-побачення** - здобувачі освіти у внутрішньому та зовнішньому колах стоять обличчям один до одного, утворюючи пари. У парах учні ставлять один одному складені ними запитання і відповідають на них. Після цього пари змінюються за годинниковою стрілкою, і діяльність повторюється;
- **“Ілюстрація” / “Ескіз” / “Скетч” / “Комікс” / “Скрайбінг”** - різновиди цієї техніки полягають у використанні візуальних зображень для встановлення зв'язків та їх пояснення. Створюючи ілюстрації, учні не просто демонструють уміння перетворювати інформацію з одного виду в інший, а й надають зворотний зв'язок щодо засвоєння нового. Для створення коміксів можна скористатися такими інструментами, як Pixton або Comic Master. А можна малювати від руки паперові комікси;
- **техніка “Павутина”** - на аркуші А4 в альбомній орієнтації сформульовано загальне питання, наприклад, «Наскільки ви задоволені уроком ...?»
"Вісім вершин “павутини” представляють оцінку цього питання з різних боків, наприклад: швидкість, різноманітність, участь в обговоренні, боротьба з порушеннями, практичні фази, взаємовідносини учень-учитель, структура / порядок, зрозумілість тощо. Оцінювання відбувається на вісях павутини, наприкінці – всі вісім оцінок з'єднуються так, що утворюється рейтингова сітка в павутині;

- **техніка “Вимірювання температури”**. Метод використовують для виявлення того, наскільки здобувачі освіти розуміють завдання. Для цього навчальну діяльність переривають уточнювальним запитанням: «А що ми робимо?». Відповідь на поставлене запитання – демонстрація розуміння завдання або процесу його виконання. У разі роботи в парах або групах учитель може попросити пару або групу продемонструвати процес виконання завдання. Інші у цей час слухають і спостерігають;

- педагог повинен мати в арсеналі такий інструмент формувального навчання, як таблицю **«Знаю, хочу дізнатися, дізнався»**, що в користуванні для здобувачів освіти доволі складна. Тому що, якщо здобувач освіти не задумувався над тим, що він знає, то вперше дуже важко чітко визначити, чому ж усе-таки він навчився. Немає в цій таблиці правильної чи неправильної відповіді. Така таблиця дає можливість критично оцінити себе самого й викладачу. Цей інструмент можна використовувати як на перших уроках вивчення теми, так і на закінченні.

7 ознак успішної реалізації формувального оцінювання:

1. Більше цінуються ідеї, а не готові відповіді.
2. Здобувачі освіти знають очікувані результати навчання та критерії успіху.
3. Здобувачі освіти ризикувати, їх не лякають і не зупиняють помилки.
4. Здобувачі освіти вміють критикувати екологічно, надавати й отримувати відгуки.
5. Здобувачі освіти відповідають за своє навчання.
6. Викладач — не єдине джерело знань. Здобувачі освіти вміють користуватися принципом «Запитай у трьох, перш ніж запитати в мене». Таким чином підвищуються комунікативні навички.
7. Викладач є фасилітатором: він розуміє, як допомогти здобувачам освіти працювати в групі, досягати результатів за допомогою настанов чи зворотного зв'язку.[4]

При цьому важливо: вчити взаємооцінюванню: формувати уміння коректно висловлювати думку про результат роботи однокласника, давати поради щодо його покращення та ні в якому разі не протиставляти здобувачів освіти одне одному. Стимулюючим має бути порівняння роботи (відповіді, дії тощо) з тим, як здобувач освіти працював раніше.

Стратегія розвитку самостійності здобувачів освіти реалізується за допомогою різних інструментів. Самооцінювання проводиться для того, щоб здобувач освіти

усвідомив, що він розуміє, з чим може впоратися, і визначитися з тим, що потребує ще вивчення. Це можуть бути таблиці, чек-листи, критеріальні таблиці.

. Сьогодні важко уявити професійну діяльність педагогічного працівника без електронних засобів комунікації. У всіх навчальних закладах як викладачі, так і здобувачі освіти активно використовують комп'ютери, ноутбуки, мобільні телефони, смартфони чи планшети з доступом до інтернету. Під час проведення уроків доцільно використовувати Інтернет-сервіс LearningApps та Google форми – це інструменти стратегії розвитку самостійності здобувачів освіти та їх оцінювання

За допомогою Google форм є можливість створити квест, який допоможе учневі зрозуміти для себе, яким навчальним матеріалом він володіє добре, а який потребує вдосконалення. Формувальне оцінювання є однією з найефективніших досліджених стратегій підвищення рівня навчальних досягнень здобувачів освіти за висновками міжнародних науковців та експертів, зокрема, Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). На системному рівні послідовне впровадження й застосування формувального оцінювання сприяє рівному доступу до якісної освіти, оскільки допомагає учням, незалежно від їхнього соціально-економічного статусу, досягати кращих результатів навчання. Цей різновид оцінювання розвиває в здобувачів освіти уміння вчитися, а отже – сприяє реалізації ціннісного орієнтиру щодо навчання протягом життя. Викладачі, які застосовують техніки формувального оцінювання, виявляються краще підготовленими до індивідуалізації навчання відповідно до потреб здобувачів освіти .

Під час створення завдання в LearningApps та Google формах необхідно завжди редагувати зворотний зв'язок. Пропонуємо фрази, аби уникнути звичних «Молодець» або «Спробуй ще раз», а краще використовувати вирази такого типу: «Відповідь правильна, дізнатися більше можна тут», «Якщо маєш неправильну відповідь, то підійди до викладача за роз'ясненнями або опрацюй відповідний параграф підручника».

Якщо робота виконана бездоганно, доречними будуть такі фрази:

Супер	Неймовірно
Талановито	Фантастично
Дивовижно	Приголомшливо
Молодець	Ідеально виконано
Бездоганно	Краще не буває

Чудово	Неймовірно
Чудова робота	Оригінально
Чудова ідея	Так тримати
Прекрасно	Відмінний результат
Гарна робота	Бездоганна робота
Геніально	Відмінна робота
Гарна думка	У тебе все вийшло

Якщо у роботі є деякі незначні помилки, доречно використати наступні форми вербального оцінювання:

Ти робиш значні успіхи	Це дуже втішно
Добре впоралась/впорався	Продовжуй у тому ж дусі
Ти це зробила/зробив	У тебе дуже добре виходить
Рада/радий за тебе	Я знала/знав, що ти впорасься
Ти швидко вчишся	Ти на правильному шляху
Твоя думка цікава	Значно краще

Якщо ви бажаєте емоційно підтримати здобувача освіти, скористайтесь такими формулюваннями:

Щодня тобі вдається усе краще	В тебе є прогрес
Ти сьогодні багато працювала/працював	Це дійсно щось неймовірне
Ти сьогодні гарно працюєш	Тепер ти зрозуміла/зрозумів цей матеріал
Тепер ти все зрозуміла/зрозумів	Це завдання вдалося найкраще
Старайся, ти можеш	Ти вдосконалюєшся
Тепер тебе ніщо не зупинить	Вже виходить добре
Цілком слушно	Це здорово
Отак правильно	Цього разу ти це зробила\зробив

Набагато краще

Ти перевершила\перевершив себе

Ти рухаєшся у правильному напрямку

Ти докладаєш багато зусиль – у тебе все вийде

При переврці письмових робіт варто записати

поряд з оцінкою фразу на кшталт:

Ти зростаєш над собою

Сьогодні справи йдуть набагато краще

Молодець, ти проявила/проявив свою фантазію

Твоя робота з кожним днем стає краще

Ти робиш впевнені кроки вперед

Ти дійсно на вершині

Ти вже маєш значні успіхи в цьому

Я дуже пишаюсь тобою

Щоразу краще

Ти дійсно в темі

Так тримати

Ти все зрозуміла/зрозумів

Я вражена твоєю роботою

Ти майже все зрозуміла/зрозумів

Як тобі це спало на думку?

Я рада бачити, що ти так вправно працюєш

Ти робиш все так просто

Вітаю, тобі підкорилося складне завдання

Дякую за відповідальне ставлення до роботи

Ти швидко вчишся

Це найкраще, що ти коли-небудь робила/робив

Я вірю у твої сили

Я ніколи не бачила, щоб хтось робив це краще

Щиро радію твоїм успіхам

Якщо у роботі є певні помилки, доречними будуть такі фрази:

Уважно перевір це завдання

Уважніше, будь ласка

Відшукай помилку

Перечитай, спробуй знайти помилку

Тут сховалась помилка

Спробуй самостійно знайти помилку

Треба ще раз повторити цю тему

Не все вдалося, наступного разу буде краще

Треба потренуватися ще	Треба попрацювати додатково над такими завданнями
Спробуй ще раз розв'язати це завдання ппппппп	Є над чим працювати, я тобі допоможу
Не поспішай	Потренуйся виконувати таке завдання
Зможеш самостійно знайти помилку?	Хід розв'язку правильний, спробуй знайти помилку

Формувальне оцінювання слід використовувати і під час так званого «Перевернутого навчання», яке в останні роки через ряд об'єктивних причин стало вкрай актуальним, наприклад, пропонуючи здобувачам освіти переглянути навчальне відео. Пропонуємо алгоритм роботи з навчальним відео при такому виді навчання (Рис.4-6)

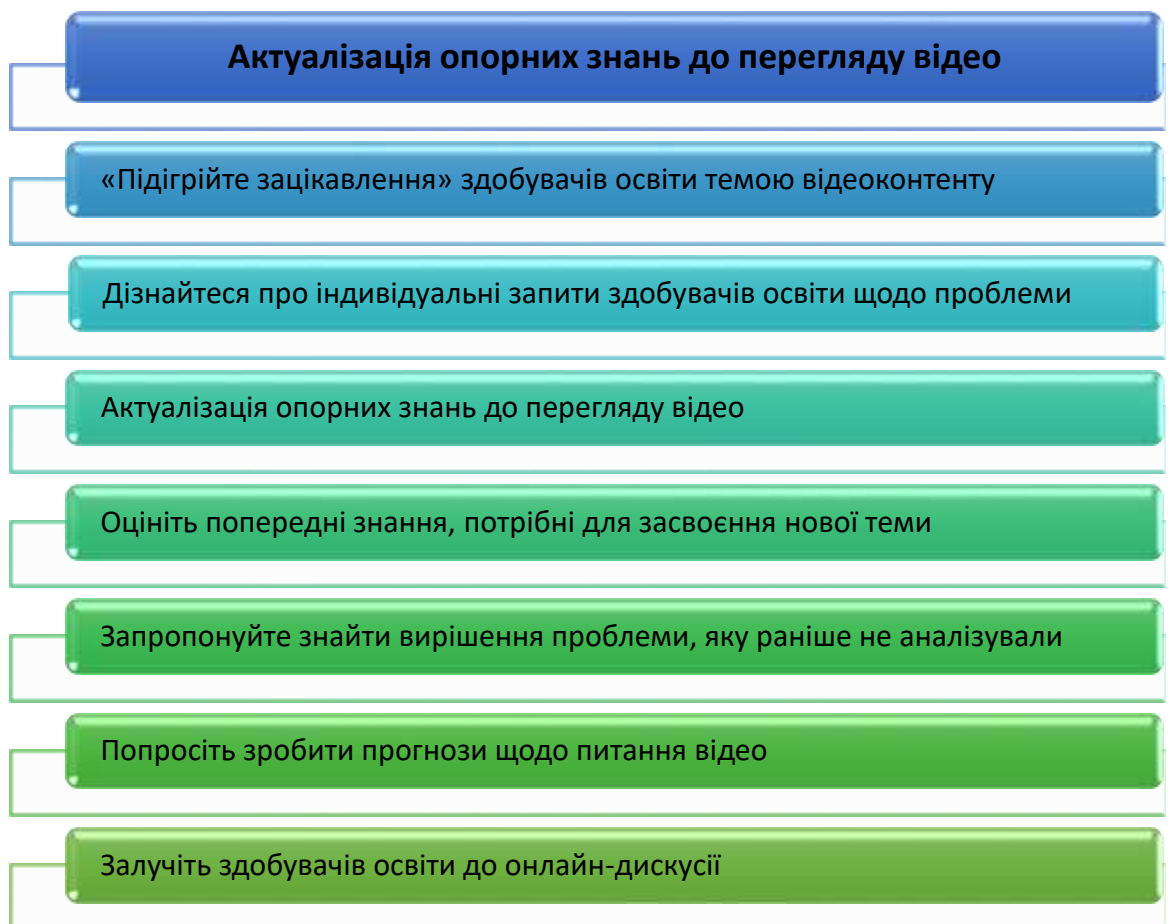

Рис.4. Актуалізація опорних знань до перегляду відео

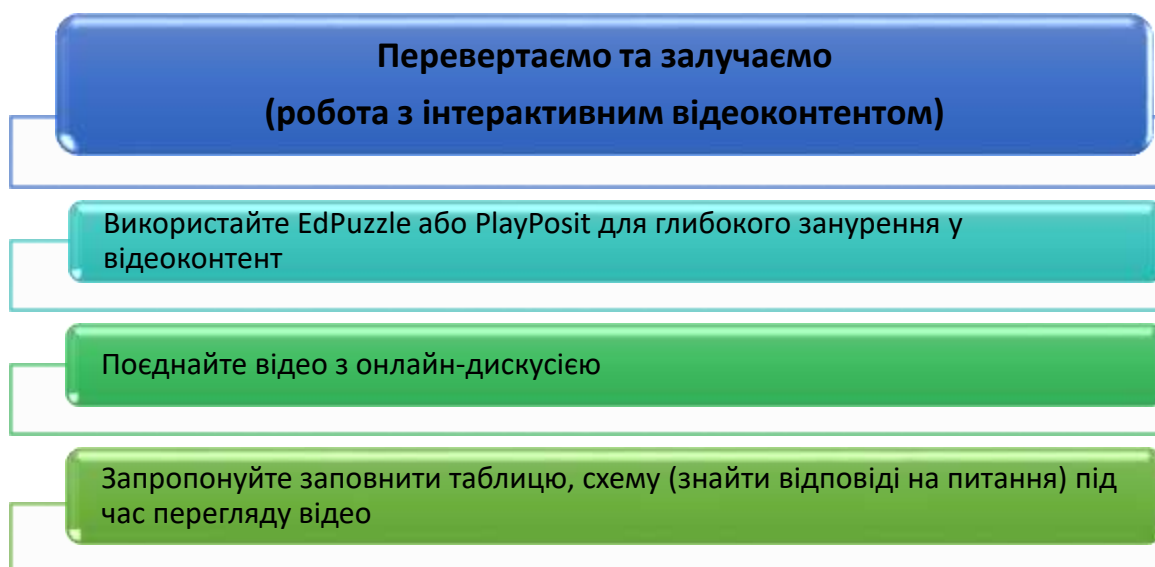

Рис.5. Робота з інтерактивним відеоконтентом

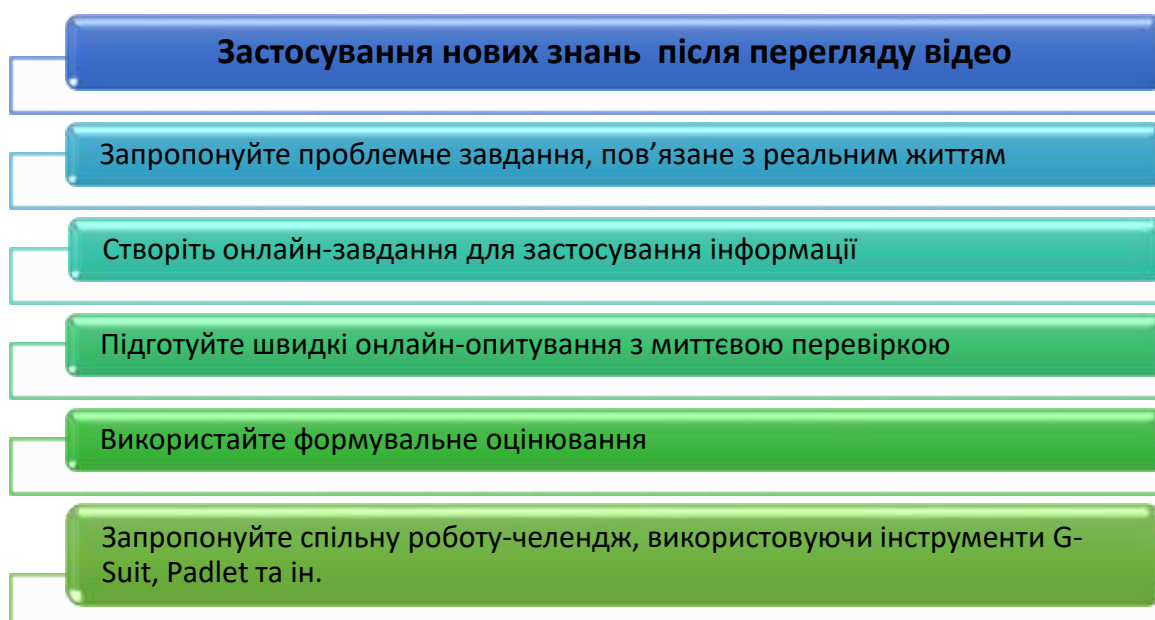

Рис.6. Застосування нових знань після перегляду відео

Таким чином, інтегруючись у освітній процес, наповнений сучасними методиками навчання, формувальне оцінювання стає його невід'ємною частиною, органічно поєднуючись як із традиційними, так і з інноваційними методами навчання.

Висновки

Життя вимагає від випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти інтелектуального і морального розвитку, формування критичного і творчого мислення, вміння працювати з інформацією, відповідальності, ініціативності, комунікативності, самостійності мислення. Під час навчання із застосуванням формувального оцінювання здобувач освіти стає не об'єктом, а суб'єктом навчання, він відчуває себе активним учасником подій і власної освіти та розвитку. Це забезпечує внутрішню мотивацію навчання, що сприяє його результативності. Самостійно можуть оцінити власний прогрес, саморозвиватися, підвищувати самооцінку, знати критерії оцінювання, розвивати навички рефлексії, саморефлексії, бути відповідальними, відзначати навіть малий успіх, розвивати впевненість у собі, діагностувати свої досягнення, уникнути страху помилитися. Здобувач освіти стає не об'єктом, а суб'єктом навчання через можливість самооцінювання та взаємооцінювання. Таке навчання дозволяє зробити освітній процес більш цікавим, різноманітним, інтенсивним.

Формувальне оцінювання – інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу педагогічним працівникам визначати потреби здобувачів освіти, адаптуючи до них процес навчання, а самим здобувачам освіти усвідомлювати й відслідковувати особистий прогрес і планувати за допомогою викладача подальші кроки у навчанні.

Отже, навчання й оцінювання – нероздільні процеси. Як бачимо, педагогічне оцінювання є одним із найважливіших елементів сучасного навчального процесу. Від правильної організації оцінювання більшою мірою залежить ефективність управління навчальним процесом. Формувальне оцінювання – це цілеспрямований неперервний процес спостереження за навчанням учнів; воно є необхідною умовою інтерактивного навчання, у процесі якого формується культура спільного обговорення, розвиваються навички критичного і творчого мислення, а також формується середовище, що заохочує здобувачів освіти запитувати. Формувальне оцінювання підтримує впевненість учнів у тому, що кожен із них здатен покращити свої результати. Активне застосування сучасними педагогами методики формувального оцінювання є одним із ключових чинників якісної освіти.

Список використаних джерел

1. Гусейн Т. Моніторинг стандартів освіти: чому і як усе починалося / Торстен Гесен, Альберт Тайджиман // Моніторинг стандартів освіти / за ред. Альберта Таджимана і Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – С. 15-41. 128
2. Локшина О. Інновації в оцінюванні навчальних досягнень здобувачів освіти у шкільній освіті країн Європейського союзу / Олена Локшина // Порівняльно-педагогічні студії. – 2009. – № 2. – С. 107–113.
3. Perrenoud P. Pour un approche pragmatique de l'évaluation formative / Philippe Perrenoud // Mesure et evaluation en education. – 1991. – Vol. 13, No. 4. – P. 49–81. 4. Cowie B. A Mode of Formative Assessment in Science Education / Bronwen Cowie, Beverly Bell // Assessment in Education: Principles, Policy and Practice. – 1999. – Vol. 6, n. 1 (1 March). – P. 101–116.
4. Формувальне оцінювання як засіб підвищення ефективності освітнього процесу. [Електронний ресурс] / Режим доступу:: <https://vseosvita.ua/webinar/formuvalne-ocinuvanna-ak-zasib-pidvisenna-efektivnosti-osvitnogo-procesu-146.html> (дата звернення 02.11.2022). – Назва з екрана.
5. EdEra_Osvitoriya: BR102 Бери й роби. Змішане та дистанційне навчання. [Електронний ресурс] / Режим доступу:: https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra_Osvitoriya+BR102+2020/info (дата звернення 02.11.2022). – Назва з екрана.